

(/)

[🏠 \(/ \)](#) > Biografier, erindringer (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60>)> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Helvede og andre destinationer[← Forrige artikel](#) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/tante-ebba-og-revolutionen>)

Helvede og andre destinationer

*Kategori: Anmeldelser**Visninger: 2439*Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/helvede-og-andre-destinationer)[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/helvede-og-andre-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/helvede-og-andre-destinationer)destinationer) **t** (<https://twitter.com/home?status=.> Aktiviteten kan ses på[http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/helvede-og-andre-destinationer)60/helvede-og-andre-destinationer) **in** ([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/helvede-og-andre-destinationer&title=)[mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/helvede-og-andre-destinationer&title=)[erindringer-60-60/helvede-og-andre-destinationer&title=\)](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/helvede-og-andre-destinationer&title=)**Madeleine Albright****Helvede og andre destinationer. Erindringer i det 21. århundrede****Gads forlag 2020. 424 sider. 299,95 kr.**

Af Ole Schramm, cand. mag.

Madeleine Albright har været medlem af det Nationale Sikkerhedsråd under præsident Jimmy Carter, amerikansk diplomat, USA's FN ambassadør, og hun blev i 1993 den første kvindelige udenrigsminister i USA's historie. En enestående karriere for en kvinde i USA.

Hendes erindringer tager udgangspunkt i, at hun skal finde ud af, hvad hun skal bruge sin tilværelse på, efter at hun ikke er udenrigsminister længere, et job, hun elskede intenst og slet ikke havde lyst til at forlade. Det er åbenlyst, at hun mindst af alt tænker på at nyde en pensionisttilværelse, og at hun slet ikke ville kunne nyde et liv, som ikke var fuld af aktiviteter. Hun var kun 63 år, da hun skulle begynde sin nye tilværelse. Hun havde kun en forventning om, at den næste fase i hendes liv skulle være endnu mere interessant end den forrige.

Det er svært at vurdere, om hun mener, at denne målsætning er blevet opfyldt, men hun har haft rigeligt at lave. Jeg skal ikke trætte læserne med at nævne alle de projekter og aktiviteter, som hun fortæller om, men følgende citat belyser meget godt, hvad hun mener: "Den måned jeg fyldte 80, underviste jeg på Georgetown, ledede forretningsmøder, vidnede for et senatsudvalg, var med til at lede efter en ny direktør til Aspen Institute, arbejdede på min kommende bog, holdt dimittendtale for mit barnebarn Davids high school-klasse, var vært ved en middag for udenlandske udenrigspolitiske eksperter, overrakte en pris opkaldt efter mig til en gruppe kvindelige aktivister fra Den Centralafrikanske Republik, holdt en tale om diplomati og tro, talte med kongresmedlemmer om NDI's (National Democratic Institute) budget og talte på en konference i Dallas afholdt af George W. Bush Presidential Library og på en anden konference i Lissabon, som blev afholdt af den portugisiske regering"(s. 381f). NDI er en tværpolitisk organisation, som arbejder for at fremme demokrati i udviklingslandene. Denne organisation var hun allerede i 1984 blevet næstformand for.

Hun trives som fisk i vandet ved at realisere sit liv på den måde, men hun har også blik for, at man kan realisere sig selv gennem andre aktiviteter, som fx passe børn, gå i butikker eller på jagt. Det er bare ikke hende.

Det siger sig selv, at det ikke er lige interessant for en dansk læser at høre om alle de mange gøremål, hun har deltaget i (fx om deltagelse i dimissionshøjtideligheder), men da hun som nævnt har været diplomat, FN ambassadør og udenrigsminister, har det for mig især været spændende og udbytterigt at læse om de tanker og vurderinger, hun har af amerikansk udenrigspolitik. Da hun var udenrigsminister fra 1997-2001 under Clintons anden embedsperiode, siger det sig selv, at hun vurderer den politiske udvikling set igennem Det Demokratiske Partis briller. Alligevel kan hun skrive, at hun som demokrat var "imponeret og en smule skamfuld over, at det blev en præsident fra det andet parti, der som den første udpegede en afroamerikaner som udenrigsminister (Colin Powell) og valgte en afroamerikansk kvinde som national sikkerhedsrådgiver (Condoleezza Rice)".

Til gengæld er hun ikke overraskende uhyre kritisk over for den måde, som den republikanske præsident Bush håndterede problemerne i Afghanistan og især i Irak på. Det er svært for mig at være uenig i hendes vurderinger, og det er beklageligt, at hun ikke i begyndelsen af 2006, da hun blev indbudt til Det Hvide Hus sammen med andre tidligere udenrigs- og forsvarsministre, fik mulighed for at kritisere den førte politik. Bush lod de militære chefer tegne et rosenrødt billede. Madeleine Albright ville så tage ordet og kritisere Bush's politik, fordi hun mente, at hans politik dæmpede begejstringen

for demokrati mange steder på kloden, styrkede Irans regionale magt og vanskeliggjorde kampen mod terror. Hun nåede dog kun så småt at tale sig varm, da pressen blev lukket ind for at tage billeder. Mødet var forbi. Afslutningsvis sætter hun derefter en dræbende sarkastisk konklusion ind.

”Vi politiske veteraner udvekslede blikke og rejste os. Præsidenten førte os ind på Det Ovale Kontor for at vise os, hvordan Laura havde indrettet det. Vi takkede dem begge. Jeg var fortvivlet over, at en chance var forpasset” (s. 117).

Denne kritik af Bush er dog for intet at regne mod den sønderlemmende – men alligevel nøgterne karakteristisk, som Madelaine Albright giver af præsident Trump (Se s. 363ff). Hun forklarer, hvorfor hans udenrigspolitik er mere stil end strategi. En udenrigspolitik, der ikke har klare mål, og som nedgør internationale konfliktløsningssystemer, som hans forgængere i Det Hvide Hus stod i spidsen for at skabe, og hans mangel på resultater på det sikkerhedspolitiske område. Hun forklarer også, hvordan hans særlige blanding af larm og bluf har fremkaldt umådelig usikkerhed inden for den økonomiske politik, og hvordan hans manglende forberedelse i international politik, personaleuroen, hans uendelige behov for at give andre skylden har karakteriseret hans regeringsførelse. Madeleine Albright siger ligeud, ”at som menneske frastøder han mig langt mere, end han interesserer mig”. Det er en præcis, men også rimelig deprimerende læsning,

Iflg. Madeleine Albright er Donald Trump alligevel kun et blandt flere ekstreme tilfælde. Hun skrev bogen *Fascisme*, en advarsel i 2018, hvor hun bruger Mussolini og Hitler som eksempler, der kan kaste lys på mere moderne autokrater som Putin, Erdoğan, Viktor Orbán, Kim Jong-un og flere andre. Hun mener, at vi er vidner til et bekymrende mønster af tilbagetog fra demokratiets og menneskerettighedernes idealer. For der er ikke tvivl om, at Madeleine Albright er en glødende tilhænger og forsvarer for demokratiet og menneskerettighederne.

Madelaine Albrights brændende engagement mod krænkelse af demokratiet hænger sandsynligvis sammen med hendes egen og hendes families særlige baggrund. Hun er født i det, der dengang hed Tjekkoslaviet, og familien måtte flygte til England, da nazisterne invaderede Tjekkoslaviet, hvor flere af hendes slægtninge mistede livet i koncentrationslejre pga. deres jødiske baggrund. Efter 2. verdenskrig måtte familien endnu engang flygte, denne gang til USA, da kommunisterne overtog magten.

”Vinter i Prag” blev udgivet i 2012, og Madeleine Albright skriver her om de vanvittige år, hvor flugt var den eneste mulighed for at overleve. I ”Helvede og andre destinationer” fortæller hun levende om baggrunden for, at hun skrev bogen. Hun var bl.a. i Prag i 1997, hvor hun så navnene på nogle af familiemedlemmerne på væggen i Pinkas-synagogen sammen med navnene på over 77.000 tjekkoslovakiske jøder, som omkom under krigen. Hun kom i forbindelse med flere personer, som havde relation til den tid, og hun fandt også en dagbog, som hendes mormor skrev, og som var henvendt til hendes mor. Dagbogen kan læses sidst i bogen. Den strækker sig over tidsrummet fra 1. januar 1942 til 22. april 1942.

Det er rystende læsning. Sådan er Helvede, mener hun, og det er måske forklaringen på, at hun bruger ordet Helvede i en del af bogens titel. Alligevel skriver hun lidt mere aforistisk i forordet til bogen, at ”der findes et særligt sted i Helvede til kvinder, som ikke hjælper andre kvinder” (s.11).

Det er forståeligt, at hun skriver om sit venskab med Viktor Havel, der havde været en af de fremtrædende personer i Tjekkoslaviets fløjlsrevolution vendt mod Sovjetunionen, og som derefter blev præsident i landet.

Et par af hendes fejltagelser kommer hun også ind på. Slår man op på Wikipedia – med dansk tekst – finder man følgende kritik: Under sin tid som FN-ambassadør blev hun kritiseret for at støtte og opretholde sanktionerne mod Irak. Det er et kritikpunkt, som hun vender tilbage til i denne bog. Hun skriver, at i over 20 år er hun af nogle blevet beskyldt for at sulte børn og have det godt med det. Denne beskyldning er blevet holdt i live på nettet og i de sociale medier, men den stammer fra et af tv-nyhedsprogrammerne, 60 Minutes. Hun erkender blankt, at hendes svar på spørgsmålet, om det var prisen værd, at børn døde i hundredtusindvis pga. sanktionerne mod Irak, var en fejl. Hun svarede: Ja, det var prisen værd. Hun skriver: ”Det havde været bedre, om jeg havde skåret tungen ud på mig selv. Jeg kan ikke bebrejde dem, som så udsendelsen eller læste en udskrift af den, at de betragtede mig

som utåleligt afstumpet. Og jeg har siden undskyldt tusind gange for at svare som jeg gjorde" (s. 148). Hun argumenterer så for, at grunden til, at der døde mange børn, var Saddam Husseins fejlslagne politik.

Et andet program, som Udenrigsministeriet bad hende om at stå i spidsen for "Partners for a New Beginning (PNB)", som skulle forstærke USA's uddannelsesmæssige og økonomiske forbindelser med verdens muslimer, var ikke muligt at realisere, da det blev løbet over ende af Det Arabiske Forår. Selv om Madeleine Albright ikke bryder sig om at mislykkes, var det umuligt at realisere på det tidspunkt.

For en dansk læser er alt ikke lige interessant i Madeleine Albrights erindringer, men bogen er elementært spændende, godt skrevet – og oversat – og meget vigtig, hvis man har den mindste interesse for de sidste par årtier i USA's og verdens historie. Madeleine Albright formår at fortælle om og analysere brændpunkterne i disse meget konfliktfyldte år på en måde, så vi alle bliver klogere. Der er ikke tvivl om, at Madeleine Albright brænder for mærkesager, som fx demokrati, flygtninge og kvinders rettigheder, og at hun bliver ved så længe, det er muligt for hende psykisk og fysisk. Læs bogen! Det er en god oplevelse.

For en god ordens skyld skal det bemærkes, at der er et register, og et noteapparat, hvor hun bl.a. bringer dokumentation for det, hun skriver om.

[Historie-online.dk, den 15. juni 2020]

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/tante-ebba-og-revolutionen>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

[online.dk/boger/dikter-journalist-og-opplysningspioner](http://www.historie-online.dk/boger/dikter-journalist-og-opplysningspioner)
